

RADA MIASTA MARKI
Al. J. Piłsudskiego 95
05-270 MARKI
tel.: 22 781 10 03
woj. Mazowieckie

UCHWAŁA nr XLI/315/2017
Rady Miasta Marki
z dnia 22 lutego 2017 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 446 z późniejszymi zmianami), art. 176 pkt.1) oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U z 2016 roku, poz. 575 z późniejszymi zmianami) Rada Miasta Marki uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasta Marki na lata 2017-2019 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Marki.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Marki

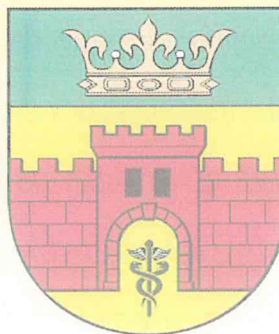
Tomasz Paciorek

RADA MIASTA MARKI
Al. J. Piłsudskiego 95
05-270 MARKI
tel.: 22 781 10 03
woj. Mazowieckie

*Załącznik do uchwały nr XLI/315/2017
Rady Miasta Marki z dnia 22 lutego 2017 roku*

GMINNY
PROGRAM
WSPIERANIA
RODZINY

DLA MIASTA
MARKI
NA LATA 2017-2019

Spis treści

WSTĘP.....	- 3 -
II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I CHARAKTERYSTYKA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W MARKACH.....	- 5 -
III. ZASOBY GMINY	- 10 -
IV. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZIN NA POZIOMIE GMINY	- 11 -
1. Asystent rodziny	- 12 -
2. Rodzina Wspierająca	- 16 -
3. Grupa wsparcia.....	- 16 -
4. Placówki wsparcia dziennego	- 17 -
V. CEL STRATEGICZNY	- 17 -
VI. CZAS REALIZACJI PROGRAMU I SPOSÓB FINANSOWANIA	- 19 -
VII. REZULTATY PROGRAMU	- 19 -
VIII. REALIZATORZY PROGRAMU	- 20 -
IX. MONITORING	- 20 -

WSTĘP

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Podmiotem realizującym ten cel na poziomie miasta Marki jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach. Podstawowym zadaniem OPS jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i nie potrafiących pomyślnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny.

W rozwiązywaniu problemów społecznych ważne jest wspieranie rodziny w budowaniu prawidłowych relacji pomiędzy ich członkami. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Rodzina w pierwszej kolejności powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób

i rodzin poprzez przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiskowych.

Niniejsze opracowanie zawiera strategiczne cele i kierunki działań wynikające z diagnozy potrzeb i problemów rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, a także możliwości środowiskowych czyli zasobów gminy. Nadrzędną rolę przy realizacji wytyczonych zadań pełni Ośrodek Pomocy Społecznej, będący dysponentem bazy specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną, a także finansujący wiele zadań z zakresu polityki prorodzinnej. Z uwagi na fakt, iż Ustawa przewiduje trzyletni horyzont czasowy, działania programowe są tak opracowane, aby osiągać cele w ustawowym czasie.

Adresaci programu

Program wspierania rodziny jest kierowany do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Problemy opiekuńczo-wychowawcze są doświadczane przez większość rodzin z dziećmi i wynikają z naturalnych faz rozwoju rodziny. Trudności te jednak większość rodzin potrafi pokonać samodzielnie wykorzystując własne możliwości i zasoby, a także korzystając z powszechnie dostępnych usług i instytucji. Istnieją jednak rodziny, które nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo wychowawczych wobec dzieci i do tych właśnie rodzin skierowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny.

I. PODSTAWY PRAWNE

Utworzenie programu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym wynikającym z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 powstał w związku z koniecznością dostosowania aktualnie obowiązującego prawa w obszarze pomocy dziecku i jego rodzinie. Opracowany został w oparciu o Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej na rok 2015, diagnozę zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Marki na lata 2016 – 2019, informacje uzyskane ze środowiska

lokalnego oraz instytucji zajmujących się problematyką dziecka i rodziny w powiecie wołomińskim.

Podstawy prawne opracowania programu:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016r. poz. 575 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016r. poz. 1860).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016r. poz. 930 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r. poz. 1286).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016r. poz. 224 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2016r. poz. 239 z późn. zm.).

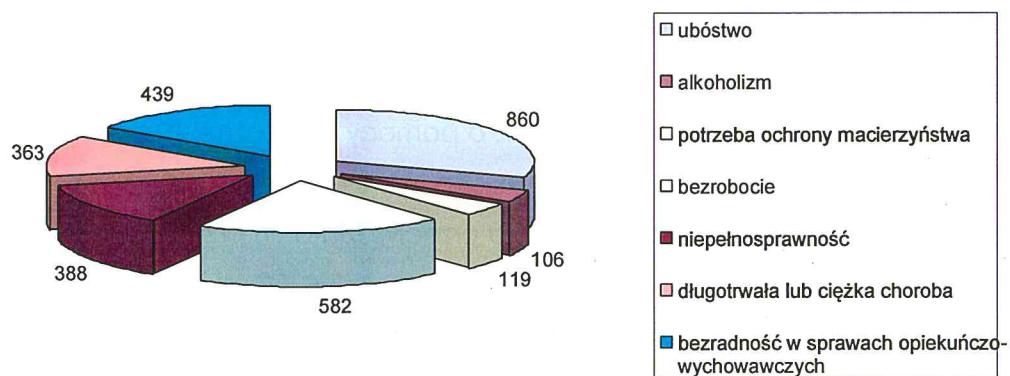
II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I CHARAKTERYSTYKA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W MARKACH.

Na koniec roku 2016 Gmina Miasto Marki liczyła 29 722 mieszkańców. W ostatnich latach można zaobserwować systematyczny wzrost ludności. Spowodowane jest to położeniem miasta w aglomeracji warszawskiej i łatwym dostępem do infrastruktury miejskiej. Wzrost ludności w dużej mierze przedkłada się na rozwój gminy.

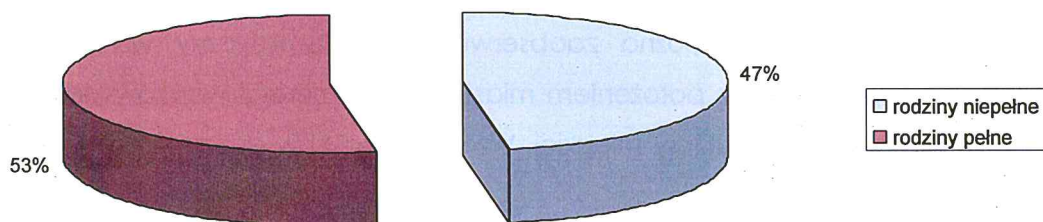
W kontekście występowania i rozwiązywania problemów społecznych istotna jest struktura i liczba rodzin korzystających ze wsparcia zarówno finansowego jak i usługowego. Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach w 2016 r. objął pomocą 658 rodzin co stanowi 75% wszystkich świadczeniobiorców. Spośród rodzin z dziećmi zdiagnozowano 151 rodzin (tj. 21%), w których występuje problem

bezzadności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

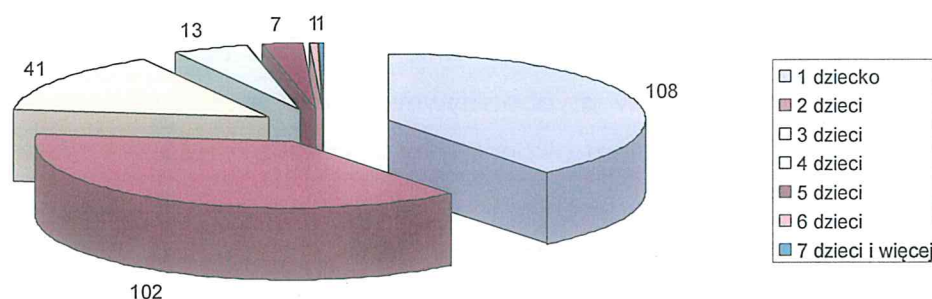
Wykres 1. Powody przyznania pomocy w 2016r. Liczba osób w rodzinie, które otrzymały wsparcie. Źródło: dane wł. OPS

Wykres 2. Struktura rodzin korzystających z pomocy OPS w 2016r. Źródło: dane wł. OPS

Wykres 3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w 2016r. (wg liczby dzieci). Źródło: dane wł. OPS

W 2016 roku głównym powodem przyznawania świadczeń było ubóstwo. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były bezrobocie, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej ubóstwo i bezrobocie pozostają jednym z głównych powodów. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych znajduje się na 4 miejscu. Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią tę część klientów pomocy społecznej, która wymaga odrębnego podejścia ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim dzieciom. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych, niepełnosprawność. Wśród nich jest też bezrobocie jednego z rodziców lub obojga, a co za tym idzie, niskie dochody, które nie pozwalają na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, trudne warunki mieszkaniowe. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym

i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują wstępnej diagnozy problemów.

Niepokojącym jest sprawowanie opieki przez rodziców nadużywających alkoholu i środków psychoaktywnych. Z danych OPS w Markach wynika, że rodziny z problemem alkoholowym korzystają z pomocy Ośrodka tylko w roku 2016 było ich 66. Statystyki zawierają dane o rodzinach, w których u co najmniej jednego członka stwierdzono uzależnienie od alkoholu.

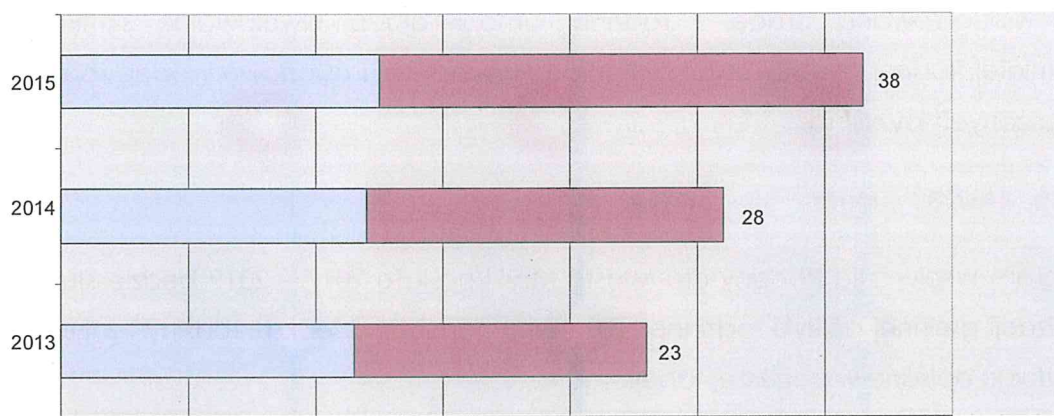
Wzrastającej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu występujących problemów alkoholowych towarzyszy zwiększająca się liczba procedur Niebieskiej Karty. W Markach w 2015 roku założono 17 Niebieskich Kart, W 2016 roku liczba założonych Niebieskich Kart wyniosła już 45, a w do końca stycznia 2017r. wpłynęło do OPS 8 NK. Wzrost liczby założonych Niebieskich Kart nie musi świadczyć o zwiększeniu skali zjawiska przemocy w rodzinie. Może być to efekt prowadzonych od lat kampanii informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, większej świadomości społeczeństwa oraz częstszych działań służb i instytucji.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie wynika, że w 2015 roku na terenie Miasta Marki funkcjonowało 26 rodzin zastępczych, to o 3 rodziny więcej niż w latach 2013-2014. W placówce opiekuńczo – wychowawczej tj. w Domu Dziecka w Równem przebywało 8 dzieci z terenu gminy co stanowi 21% wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Sąd Rejonowy ustanawiając rodzinę zastępczą dla dziecka w pierwszej kolejności kieruje się związkiem emocjonalnym z najbliższą rodziną. Pierwszeństwo więc do sprawowania opieki zastępczej mają rodziny spokrewnione z dzieckiem. Zdecydowanie więcej dzieci umieszczanych jest w rodzinach zastępczych w stosunku do dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zauważa się rosnącą tendencję do zapewniania dzieciom

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019

rodzinnych form opieki zastępczej. Przyświecającą ideą jest przekonanie, iż to rodzina w pełni gwarantuje właściwy rozwój człowieka, dlatego szczególnie ważne staje się wspieranie niewydolnych rodzin naturalnych znajdujących się w kryzysie.

Wykres 4. Liczba dzieci z terenu miasta Marki przebywających w pieczy zastępczej w latach 2013-2015 (dane PCPR Wołomin.)

FORMA PIECZY ZASTĘPCZEJ	2013	2014	2015
Rodziny zastępcze spokrewnione	11	10	12
Rodziny zastępcze niezawodowe	5	6	12
Rodziny zastępcze zawodowe w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinne	0	1	1
Rodzinne domy dziecka	1	3	5
Pieczą instytucjonalną	6	8	8
Razem	23	28	38

Tabela 1. Liczba dzieci z terenu miasta Marki przebywających w latach 2013–2015 w poszczególnych formach pieczy zastępczej. Źródło: dane PCPR Wołomin.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019

Pomimo powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej liczba dzieci wychowujących się poza środowiskiem naturalnym zwiększa się w dość szybkim tempie. Zauważalnym jest też częstsze zwracanie się o pomoc do tutejszego Ośrodka z powodu trudnej sytuacji w funkcjonowaniu rodziny wynikającą z wewnętrznych problemów rodziny. Priorytetem w lokalnych działaniach powinno być wspieranie rodziny w nabywaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Niniejszy Program zakłada działanie, które nakierowane są na zindywidualizowaną pracę z rodziną, umożliwiającą niwelowanie skutków zaistniałej trudnej sytuacji oraz działania prewencyjne i ostonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem.

III. ZASOBY GMINY

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017 – 2019 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Ip	Nazwa i adres instytucji	Rodzaj działalności	Dane adresowe
1	Urząd Miasta	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci niepełnosprawnych, karty dużej rodziny.	Al. Marsz.J. Piłsudskiego 95, Marki
2	OPS	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, asysta rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapie.	ul. Lisa Kuli 3A, Marki
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wsparcie psychologiczne, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.	ul. Sportowa 3, Marki
	Zespół Interdyscyplinarny	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy.	ul. Lisa Kuli 3A, Marki
	Placówki służby zdrowia z terenu gminy	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.	Marki
	Placówki oświatowo-wychowawcze z terenu gminy	Działalność edukacyjno-wychowawcza, organizowanie wypoczynku, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i dzieci.	Marki
	Placówki wsparcia dziennego	Organizowanie zajęć pozaszkolnych, wsparcie psychologiczno-terapeutyczne organizowanie	ul. Sportowa 3, ul. Spokojna 9,

Gminny Program Wsparcia Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019

		dzieciom czasu wolnego.	05-270 Marki
	Parafie z terenu	Działalność charytatywna, organizowanie wypoczynku oraz paczek świątecznych.	Marki

Tabela 2. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w mieście Marki

IV. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZIN NA POZIOMIE GMINY

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej art. 176, zadania gminy w zakresie organizacji wsparcia rodzin to przede wszystkim:

1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną, przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - a. kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - b. podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c. kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające, związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i i wypełnianiu podstawowych ról społecznych przez rodziny przeżywające trudności.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku proadopcyjnym.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki w następującej wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

6. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Współczesna rzeczywistość pokazuje, że zmieniające się z dnia na dzień realia życiowe są przyczyną dysfunkcji wielu rodzin. W takich warunkach, nasilają się zjawiska destabilizujące procesy wychowawcze, przez co osłabia się także autorytet rodziny. Chcąc zachować więzi łączące członków, rodzina zachęcana jest do korzystania z pomocy specjalistów. Biorąc pod uwagę różnorodność problemów nękających rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach oferuje pomoc profesjonalistów: pracowników socjalnych, psychoterapeutów i asystentów rodzin.

1. Asystent rodziny

Istotną rolę w pomaganiu szczególnie zagrożonym rodzinom odgrywają asystenci rodziny. To oni na co dzień współpracują z rodzinami, będący z nimi na co dzień, obserwując ich zmagania z problemami. Należy podkreślić, iż zgodnie z Ustawą o Wsparciu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej, asystent współpracuje z rodziną jedynie za jej zgodą, motywując ją do realizacji ujętych w "planie pracy z rodziną" zadań. Do zadań asystenta rodziny należy wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. W szczególności, zgodnie z art. 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy:

Gminny Program Wsparcia Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019

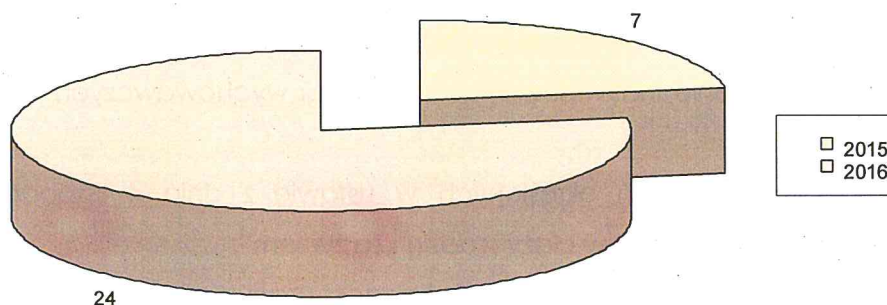
- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;

- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną; sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą

Główny akcent w pracy z rodziną powinien być położony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest odebranie dziecka ze środowiska rodzinnego. Ponadto ważne jest systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną (w tym lekarzy i pielęgniarek, psychologów poradni psychologiczno-pedagogicznej, kuratorów rodzinnych).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach od końca 2015 roku zatrudniał dwóch asystentów rodziny, którzy na wniosek pracowników socjalnych kierowani są do rodzin potrzebujących wsparcia.

Wykres 5. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. (Źródło: dane wł. OPS Marki)

Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców. Efektem jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, który umożliwi jej dalsze wychowywanie dzieci lub powrót dzieci do rodziny (w przypadku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej). Asystent rodziny planując pracę w rodzinie obejmuje obszary wsparcia psychologiczno-emocjonalnego, diagnostyczno-monitorującego, opiekuńczego, doradczego, mediacyjnego, wychowawczego, motywująco aktywizującego.

Efekty pracy asystenta to przede wszystkim poprawa relacji w rodzinie poprzez zwiększenie zaangażowania rodziców w sprawy szkolno-wychowawcze i wspólne spędzanie czasu wolnego, usprawnienie komunikacji w rodzinie, utrzymanie abstynencji alkoholowej rodziców, ekonomiczne gospodarowanie środkami finansowymi, podniesienie kwalifikacji zawodowych itp. Powyższe dane wskazują, iż zwiększa się liczba środowisk wyrażających zgodę na współpracę z asystentem.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” Nowo wprowadzone przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny. Ustawa zakłada m.in., że rodziny uprawnione objęte będą pomocą asystentów rodziny na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie

opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”. Obecnie rolą asystenta jest wspieranie rodzin, które z różnych powodów nie radzą sobie z wychowaniem dzieci. Z uwagi, iż jest to działanie nowe, bez wcześniejszych działań pilotażowych, trudno jest określić liczbę rodzin potrzebujących proponowanego wsparcia, niezbędne zasoby kadrowe i koszty realizacji zadania. Analizując wyżej opisane dane można wyciągnąć wnioski, że w najbliższych latach pomoc będzie rozwijała się w kierunku większego wsparcia rodzin i dzieci.

2. Rodzina Wspierająca

Inną formą pomocy rodzinie wprowadzoną omawianą ustawą są rodziny wspierające, których zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać. Formy takiej pomocy mogą być bardzo różnorodne, uzależnione są od uzgodnień między zainteresowanymi rodzinami i zależą od ich inicjatywy oraz pomysłowości. Współpraca między rodzinami daje możliwość dzielenia się doświadczeniem i ukazywania praktycznych metod rozwiązywania problemów. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone rodzinom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą burmistrz zawiera umowę, która może określać m.in. zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy. Obecnie w Markach nie funkcjonuje żadna rodzina wspierająca.

3. Grupa wsparcia

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako kolejne z zalecanych form wspierania rodziny wymienia „grupy wsparcia” lub „grupy samopomocowe”. Zwykle w grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą

podobne problemy i trudności. Grupy takie mogą mieć charakter zarówno formalny (organizowane przez specjalistyczne instytucje i prowadzone przez jedną lub dwie profesjonalnie przygotowane osoby), jak i samopomocowy (gdy tworzone są przez samych jej członków). Grupy wsparcia mogą mieć charakter otwarty (gdy w każdym momencie mogą dołączyć do nich nowi członkowie) lub zamknięty (gdy nowi członkowie nie mogą dołączać do spotkań po ich rozpoczęciu). Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu, nawiązywaniu kontaktu, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego. W Markach nie jest prowadzona obecnie żadna grupa wsparcia dla rodzin.

4. Placówki wsparcia dziennego

W Markach funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego. Są to świetlica środowiskowa „Chata” oraz Klub Socjoterapeutyczny dla młodzieży. Obydwie placówki prowadzone są przez organizacje pozarządowe. Zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży podczas czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, pomoc w nauce i stałą pracę z rodziną dziecka.

V. CEL STRATEGICZNY

Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Realizacja celu strategicznego i celów szczegółowych odbywać się będzie w oparciu o zintegrowane, wielopłaszczyznowe działanie podmiotów pomocowych. Finalnym efektem działań będzie przywrócenie w środowisku równowagi egzystencjalnej, a przede wszystkim stabilnej sytuacji rodzinnej, przyjaznej wychowaniu młodego pokolenia. Dla osiągnięcia celów, stosowane będą różnorodne formy pomocowe, z dostosowaną do potrzeb intensywnością (natężeniem działań). Warunkiem podjęcia pomocy jest wyrażenie zgody na współpracę wszystkich członków rodziny.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019

Cel szczegółowy	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
Budowanie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny.	wszechstronne koordynowanie działań podmiotów uczestniczących w programie, oddziaływania interdyscyplinarne polegające na współpracy pomiędzy instytucjami, takimi jak placówki oświatowe, Policja, Sąd Rodzinny, PCPR, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, GKRPA	- liczba spotkań instytucji wspierających rodzinę, - liczba pozytywnie załatwionych spraw w ramach współpracy
	intensyfikowanie i rozszerzanie wachlarza ofert o charakterze profilaktyczno- interwencyjnym dla rodzin w kryzysie,	- liczba ofert dla rodzin w kryzysie
	wypracowanie alternatywnych procedur postępowania z rodziną zagrożoną umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.	- liczba dokumentów/procedur ułatwiających współpracę
Doskonalenie umiejętności rodzicielskich	Przeprowadzenie zajęć tzw. Akademii Rodzica, warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie,	- liczba przeprowadzonych warsztatów
	zachęcanie rodzin do czynnego uczestniczenia w życiu społecznym (np. kołach zainteresowań, klubach i innych formach aktywizacji społecznej)	- liczba zaktywizowanych społecznie rodzin
Rozpoznawanie, zabezpieczanie i rozwijanie podstawowych potrzeb dzieci.	Świadczenie pomocy finansowej, rzeczowej oraz zapewnienie posiłków dzieciom i młodzieży	-liczba udzielonych świadczeń w tym na zapewnienie posiłku,
	Systematyczne monitorowanie rodzin z "grupy ryzyka", przede wszystkim przez pracownika socjalnego, asystenta rodziny,	- notatki służbowe
	poszukiwanie nowych źródeł wsparcia dla środowisk, w których podstawowe potrzeby dzieci nie są zabezpieczone (np. fundusze europejskie),	- liczba złożonych wniosków o dofinansowanie projektów
	angażowanie organizacji pozarządowych, krewnych oraz osób z najbliższego otoczenia rodzin do otaczania pomocą dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym,	- liczba zaangażowanych NGO do wsparcia dziecka i rodziny
	współfinansowanie kosztów pobytu dzieci przebywających w pieczy zastępczej, celem zapewnienia im godnych warunków życia.	- sprawozdanie z kosztów finansowania pobytu wychowanków w pieczy
	powrót dorosłych członków rodzin na rynek pracy	- liczba zaktywizowanych bezrobotnych
	oferowanie rodzinom zagrożonym różnorodnych form spędzania czasu wolnego, finansowanych przez samorząd (np. wycieczki, kolonie letnie i zimowe), dostarczanie możliwości spędzania czasu wolnego dla dzieci z zagrożonych środowisk, poprzez zajęcia warsztatowe prowadzone przez specjalistów (pedagogów, streetworkera, terapeutę),	- liczba sfinansowanych form spędzania czasu wolnego, - liczba zajęć warsztatowych skierowanych do rodzin w kryzysie - liczba uczestników

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019

Tworzenie sprzyjających warunków w środowiskach rodzin biologicznych zagrożonych odebraniem dzieci oraz rodzin oczekujących na powrót dzieci z pieczy zastępczej	zapewnienie środowisku warunków ekonomicznych do prawidłowego rozwoju dzieci,	- liczba udzielonych świadczeń materialnych
	doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców, zachęcanie do uczestnictwa w grupach wsparcia.	- liczba grup wsparcia - liczba uczestników grup wsparcia
	Wspieranie rodzin w zakresie prawidłowego funkcjonowania w środowisku poprzez pracę socjalną, pedagogizację rodziców, możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego, współpracę z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.	- liczba osób korzystających z usług poradnictwa
	Obejmowanie rodzin pomocą asystenta rodziny i rodziny wspierającej.	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta i rodziny wspierającej
Rozwój kompetencji i umiejętności specjalistycznej kadry pracującej z dzieckiem i rodziną	podnoszenie kwalifikacji pracowników bezpośrednio związanych z rodziną poprzez ich udział w szkoleniach,	- liczba szkoleń skierowanych do specjalistów, - liczba uczestników szkoleń specjalistycznych,
	budowanie grup roboczych, partnerstw tworzonych z pracowników zajmujących się rodzinami, celem wypracowania właściwych procedur współpracy ze środowiskiem,	- sprawozdania/raporty ze spotkań osób i grup zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie.

VI. CZAS REALIZACJI PROGRAMU I SPOSÓB FINANSOWANIA

Przedstawiony dokument powstał zgodnie z zapisami zawartymi w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działania przedstawione w tym opracowaniu realizowane będą przez okres trzech lat, służąc ograniczaniu i eliminacji kryzysowych sytuacji w rodzinie. Realizacja Programu finansowana jest ze środków własnych miasta Marki, dotacji celowych Wojewody Mazowieckiego oraz innych źródeł w szczególności dofinansowania ze środków EFS w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

VII. REZULTATY PROGRAMU

1. Wzrost oddziaływań interdyscyplinarnych oraz właściwa współpraca pomiędzy instytucjami.
2. Spójny system wsparcia rodziny.
3. Wzrost jakości życia rodzin.

4. Rozwinięta aktywność własna osób i rodzin.
5. Zwiększona wydolność i umiejętności wychowawcze rodziców.
6. Wzmocniona rodzina radząca sobie z problemami wychowawczymi.
7. Zwiększony poziom wiedzy z zakresu miejsc i instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Zgodnie z art. 2 ust. 3 i art. 3 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodziny w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego wykonujących zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Głównymi realizatorami programu będą: Urząd Miasta Marki i Ośrodek Pomocy Społecznej, przy wsparciu:

- Placówek oświatowych,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- Sądu Rodzinnego,
- organizacji pozarządowych,
- innych instytucji działających na rzecz rodziny.

Koordinacja programu

Koordinatorem działań Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach

IX. MONITORING

Celem monitoringu jest ocena stanu prowadzonych działań na podstawie przetworzonych informacji o środowisku, uchwycenie zachodzących zmian, a także powiązań przyczynowo skutkowych (w tym przypadku nad środowiskiem rodzinnym). Monitoring "Gminnego Programu Wsparcia Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019" skupia się na regularnej obserwacji zachodzących zmian przez pryzmat merytorycznego sprawozdania z realizacji programu sporządzanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomiar wskaźników dokonywany będzie przez koordynatora na koniec każdego roku w oparciu będą własne dane statystyczne oraz dane uzyskane od partnerów wspierających realizację poszczególnych celów Programu.

Uzasadnienie do projektu Uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wsparcia Rodziny dla Miasta Marki na lata 2017-2019r.

Utworzenie programu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym wynikającym z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2017-2019 powstał w związku z koniecznością dostosowania aktualnie obowiązującego prawa w obszarze pomocy dziecku i jego rodzinie. Opracowany został w oparciu o Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej na rok 2015, diagnozę zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Marki na lata 2016 – 2019, informacje uzyskane ze środowiska lokalnego oraz instytucji zajmujących się problematyką dziecka i rodziny w powiecie wołomińskim.

Przyjęcie przez Radę Miasta Marki niniejszego programu jest wymagane obowiązującymi przepisami prawa.

2

